

Jacek Banach

ORCID: 0009-0002-5013-7315

Kalendarium działalności Lwowskiego Koła Mandolinistów „Serenada”

W dwudziestoleciu międzywojennym we Lwowie działało wiele orkiestr mandolinowych, z których największymi były „Typografia”, „Serenada” oraz „Hejnał”. Najstarsza z nich, orkiestra drukarzy lwowskich „Typografia”, założona została jeszcze przed pierwszą wojną światową, na przełomie lat 1907 i 1908. Jej pierwszy koncert odbył się 27 września 1908 roku¹. Orkiestra Koła Mandolinistów „Hejnał” istniała mniej więcej od roku 1920, a jej dyrygentem, najprawdopodobniej już od 1928, był Adam Franciszek Epler (1902–1940)². Najmłodsza z orkiestr, Lwowskie Koło Mandolinistów „Serenada”, powstała w 1922 roku. Dysponowała własnym lokalem, początkowo przy ul. Ossolińskich 11, a później na ul. Zimorowicza 15. W siedzibie Koła przechowywana była cała dokumentacja, w tym księga pism przychodzących i wysyłanych, którą redagowano na papierze firmowym i opatrywano pieczęcią, co dowodzić może dobrej organizacji. W lokalach mandoliniści spotykali się ze względów towarzyskich (o licznych odwiedzinach zaświadcza księga pamiątkowa), grali np. w ping-ponga.

Z mniejszych orkiestr mandolinowych należy też wspomnieć m.in. Koło Mandolinistów „Dźwięk”, Koło Mandolinistów „Lira”, Zespół Mandolinistów

---

¹ T.O. Krolopp, *Historia mandoliny i gitary oraz ich rozwój z licznymi ilustracjami*, Poznań 1931, s. 22.

² W. Gurgul, *Adam Franciszek Epler (1902–1940) – zapomniany muzyk międzywojennego Lwowa*, „Kwartalnik Młodych Muzykologów UJ” 2020, nr 2 (45), s. 28.

„Trubadur” czy Koło Mandolinistów Policji Państwowej, którego dyrygentem był Stanisław Artymowicz. Muzycy zapewne kupowali swoje instrumenty w firmie Franciszka Niewczyka – Pierwszej Krajowej Fabryce Instrumentów Orkiestrowych, Smyczkowych i Dętych oraz Mandolin i Gitar we Lwowie przy ul. Gródeckiej 2B. Niestety nie zachowała się dokumentacja zamówień instrumentów złożonych przez lwowskie orkiestry mandolinowe, ponieważ zaginęła w trakcie okupacji sowieckiej Lwowa.

Na następujących stronach przedstawiona została działalność „Serenady” w układzie chronologicznym.

12 września 1922

Powstaje Lwowskie Koło Mandolinistów „Serenada”. Wydarzenie to jest zrelacjonowane przez niejakiego F.W. (nieznanego z imienia i nazwiska) w „Almanachu Lwowskim »Ateneum«” w następujących zdaniach: „Lwowskie Koło Mandolinistów »Serenada« powstało dnia 12 września 1922, a celem zespołu, liczącego wówczas 10 członków, było podniesienie zaniedbanej u nas muzyki mandolinowej do możliwie wysokiego poziomu. Przez dłuższy czas realizacja planów przewlekała się z powodu braku odpowiedniego lokalu oraz braku funduszy na zakup nut i instrumentów. Koło współdziałało jedynie w wieczorach muzycznych urządzanych przez różne lwowskie Towarzystwa”³. Do nowo powstałej orkiestry można było się zapisać w roli członków założycieli, czynnych i wspierających. Sekretariat mieścił się wówczas na pierwszym piętrze lokalu przy ul. Gródeckiej 81, nad apteką Łazowskiego⁴.

28 października 1923

Staraniem „Serenady” zorganizowany został podwieczorek w Kawiarni Szkockiej (przedwojenny adres: ul. Fredry 9), która zasłynęła dzięki spotkaniom lwowskiej szkoły matematycznej. Podwieczorek rozpoczął się o 16.00, a jednym z punktów programu był koncert mandolinistów. Jest to pierwsza znana wzmianka o występie „Serenady”. Dochód z wydarzenia przeznaczono na rozwój orkiestry⁵.

Listopad 1923

Zawiązał się zespół smyczkowy (orkiestra symfoniczna). Zapisy na członków odbywały się w środy i piątki w lokalu Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół II” (ul. Kętrzyńskiego), a w poniedziałki i czwartki na

³ „Almanach Lwowski »Ateneum«” 1928, R. 1, s. 120.

⁴ „Kurier Lwowski” 1922, nr 239, s. 5.

⁵ „Słowo Polskie” 1923, nr 294, s. 6.

pierwszym piętrze lokalu położonego przy ul. Bartosza Głowackiego 8, u Goerhlego⁶.

3 marca 1924

O 21.00 odbył się raut „Serenady” w salach Ogniska Oficerskiego. Poza koncertem mandolinistów pod batutą Romualda Malewskiego wydarzenie uświetnili prof. Józef Cetner, wirtuoz skrzypiec, Towarzystwo Śpiewackie „Harfa” oraz pani Przestrzelska (zapewne była to Lucyna Przestrzelska – śpiewaczka i aktorka Teatru Miejskiego we Lwowie)⁷. Informacja o tej uroczystości ogłoszona została na pierwszej stronie „Słowa Polskiego”⁸.

1. Zapowiedź rautu „Serenady” w „Słowie Polskim” 1924, 3 marca, nr 61, s. 1.

23 marca 1924

O 19.00 rozpoczął się uroczysty wieczór z okazji imienin Józefa Piłsudskiego zorganizowany przez Związek Legionistów Polskich we Lwowie w sali Stowarzyszenia „Gwiazda” (przy ul. Franciszkańskiej 7). W pierwszej części bardzo bogatego programu zaplanowany był koncert „Serenady”, która wykonała *Wesołą pieśń* Béli Kélera oraz *Chant d'Adieu* François Behra⁹.

28 lutego 1925

Odbył się koncert w Ognisku Oficerskim¹⁰.

2 lutego 1926

Stowarzyszenia Narodowe Dzielnicy IV (na Łyczakowie), Organizacja Narodowa, Liga Katolicka św. Antoniego, Towarzystwo Popierania Przemysłu i Handlu Polskiego „Rozwój”, Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej oraz Koło Towarzystwa Szkoły Ludowej im. Wyspiańskiego zorganizowały „uroczysty poranek staszicowski” w sali gimnazjum Szkoły im. św. Antoniego (ul. Głowińskiego 6). Spotkanie rozpoczęło się o 11.30, a poza „Serenadą” wzięli w nim udział piosenkarka Wanda Korytko-Łamnicka i Towarzystwo Śpiewackie „Harfa”. Część muzyczną poprzedzało słowo wstępne

⁶ „Kurier Lwowski” 1923, nr 264, s. 6.

⁷ „Gazeta Lwowska” 1924, nr 51, s. 4.

⁸ „Słowo Polskie” 1924, nr 61, s. 1.

⁹ „Kurier Lwowski” 1924, nr 68, s. 4.

¹⁰ „Polska Zbrojna” 1925, nr 83, s. 6.

dyr. Pierzchały, a potem przeplatały odczyty prof. Borzemskiego („Staszic jako obywatel patriota”) oraz Mieczysława Gołęba („Staszic jako ekonomista”). W zamieszczonej w „Wiek Nowym” relacji z tego wydarzenia odnotowano, że „Serenada” odegrała piękne pieśni, ale nie opisano repertuaru¹¹.

20 marca 1926

„Serenada” urządziła „wieczór św. Józefa” w sali Stowarzyszenia Kupców i Młodzieży Handlowej (ul. Czarnieckiego 1). Koncert rozpoczął się o 21.00¹².

29 czerwca 1926

Uroczysta akademicka ku pamięci Jana Kasprowicza w sali Polskiego Towarzystwa Muzycznego (ul. Chorażczyzny 7) była w zamierzeniu okazją do wysłuchania wierszy poety, ubogaconych muzyczną oprawą „Serenady”. Orkiestra pod batutą Romualda Malewskiego wykonała uwerturę do *Halki* Stanisława Moniuszki oraz *Dumanie lirnika* Wojciecha Osmańskiego.

Akademia ostatecznie przybrała formę koncertu, ponieważ ze względu na niedyspozycję prof. Józefa Gluzińskiego zabrakło recytacji utworów Kasprowicza, a ponadto odwołano prelekcję dr. Władysława Kozickiego, który uległ nieszczęśliwemu wypadkowi¹³.

13 października 1926

W trakcie zjazdu delegatów wszystkich klubów mandolinowych Wielkopolski, który miał miejsce w sali Belwederu w Poznaniu, podjęto uchwałę o powołaniu Polskiego Związku Stowarzyszeń Mandolinistów o ogólnopolskim zasięgu. Przyjęto statut związku, a do zarządu wybrano przedstawicieli różnych klubów mandolinowych¹⁴. Zaledwie pięć lat później, w 1931 roku, do związku należało już siedemnaście klubów, w tym trzy ze Lwowa (autor relacji prasowej zamieszczonej w „Kurierze Warszawskim” nie wymienił ich jednak z nazwy)¹⁵. Identyfikuje je natomiast T.O. Krolopp w książce *Historia mandoliny i gitary oraz ich rozwój z licznymi ilustracjami* – są to: „Typografia”, „Serenada” i „Hejnał”¹⁶.

28 listopada 1926

Stowarzyszenie Rękodzielników „Skala” zorganizowało wieczór z okazji 8. rocznicy listopadowej obrony Lwowa 1918 roku. Uroczystość rozpoczął od przemówienia redaktor Henryk Cepnik, a w części koncertowo-deklamacyjnej

¹¹ „Wiek Nowy” 1926, nr 7386, s. 12.

¹² „Wiek Nowy” 1926, nr 7421, s. 10.

¹³ „Kurier Lwowski” 1926, nr 149, s. 3.

¹⁴ „Dziennik Poznański” 1926, nr 237, s. 3.

¹⁵ „Kurier Warszawski” 1931, nr 146, s. 9–10.

¹⁶ T.O. Krolopp, dz. cyt., s. 22.

wystąpili: artystka dramatyczna Józefa Szpaczyńska, która recytowała utwór Leona Żypowskiego, Zofia Kwiatkowska, artysta dramatyczny Franciszek Hollik, śpiewak operowy Aleksander Szczęścikiewicz oraz „Serenada” pod batutą Romualda Malewskiego. Według relacji zamieszczonej w „Wiek Nowym” doskonale utwory w wykonaniu orkiestry zostały nagrodzone gorącym aplauzem. Wieczór zakończył się wystawieniem amatorskiego przedstawienia¹⁷.

6 marca 1927

Koncert „Serenady” pod batutą Romualda Malewskiego odbył się w całkowicie wypełnionej słuchaczami sali Towarzystwa Pedagogicznego (ul. Zimorowicza 17). W koncercie orkiestry wzięli również udział artyści śpiewacy Aleksander Szczęścikiewicz oraz Jadwiga Niewczykówna, córka Franciszka Niewczyka, właściciela Krajowej Wytwórni Instrumentów Muzycznych we Lwowie. Było to pierwsze samodzielne wystąpienie „Serenady”.

W recenzji prof. Lesława Jaworskiego nie brakuje pochwał:

Pod kierownictwem dyrygenta p. Romualda Malewskiego wykonał zespół ten szereg utworów poważniejszych i lżejszych, wykazując nieprzeciętne wartości, które osiągnął bardzo sumienną i intensywną, pełną zamięłowania pracą. Wyniki jej są znaczne i świadczą nader pochlebnie o sumiennem, uprzedniem przygotowaniu, zanim zespół zjawił się na estradzie koncertowej. Uderza w jego produkcjach doskonale zgranie się członków Koła, bardzo wielka karność, sumienne opanowanie instrumentów posiadających piękną barwę zwłaszcza, że dyskretnie traktowany akompaniament fortepianowy stanowi dla nich doskonały punkt oparcia. Starannie i umiejętnie podkreślana strona dynamiczna, ładne frazowanie przyczyniły się w wielkiej mierze do znacznego sukcesu, jaki młody zespół zdobył. Młodemu zespołowi wróżyć można poważny rozwój: pielęgnując zespołową muzykę można stać się dla Lwowa jednym z poważnych ośrodków muzycznych, skupiających wysiłki prawdziwie piękne. Dyrygent p. Malewski osiągnął doskonale rezultaty swojej pracy.¹⁸

¹⁷ „Wiek Nowy” 1926, nr 7637, s. 12.

¹⁸ „Wiek Nowy” 1927, nr 7720, s. 11.

Dalej recenzent omawiał występ solistów:

P. Niewczykówna odśpiewała piękne utwory Joteyki, Friedmanna i inne, jednając sobie za staranne ich wykonanie aplauz licznie zgromadzonej publiczności. P. Szczęścikiewicz zaprezentował się również korzystnie. Posiada dużo danych na dobrego śpiewaka, zmatować powinien tylko nieco zbyt przejawioną dykcję, wywołującą częstokroć wrażenie pół deklamacji, pół śpiewu. Pieśni, zwłaszcza liryczne, nie znoszą tego. Poza tym śpiew jego zasługuje na uznanie.¹⁹

Na zdjęciu z tego koncertu zapisana została dedykacja: „Na pamiątkę współudziału w koncercie Lwowskiego Koła Mandolinistów »Serenada« dnia 6 marca 1927 w sali Tow. Pedagogicznego”.

2. Fotografia mandolinistów z Aleksandrem Szczęścikiewiczem i Jadwigą Niewczykówną, 6 marca 1927.

Szczegółowy program koncertu przedstawiał afisz.

Trzy dni później „Serenada” wysłała do Aleksandra Szczęścikiewicza podziękowanie za udział w koncercie.

¹⁹ Tamże.

4 grudnia 1927

Lwowskie Koło Związku Obrony Kresów Zachodnich zorganizowało podwieczorek w Kawiarni Wiedeńskiej (ul. Hetmańska 10), w czasie którego wystąpiła „Serenada”. Dochód z wydarzenia został przeznaczony na prezenty gwiazdkowe dla dzieci polskich z Niemiec²¹.

6 maja 1928

Grono nauczycielskie oraz rodzice uczniów szkoły męskiej im. Lenartowicza (ul. Weteranów) zorganizowali uroczysty wieczór z okazji rocznicy Konstytucji 3 maja. Obchody rozpoczęły się o 17.00. Poza „Serenadą” wystąpiły Towarzystwo Śpiewackie „Harfa” i kwartet smyczkowy orkiestry Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół IV”. Uczniowie tej szkoły odegrali również jednoaktówkę *Kwiat paproci*. Dochód przeznaczono na kolonie wakacyjne²².

10 listopada 1928

„Serenada” urządziła koncert z okazji dziesiątej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Odbył się w sali Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół IV” (ul. Łyczakowska 99) i rozpoczął o 20.00. O szczegółach koncertu informowano na afiszach²³, a dziennikarz „Gazety Porannej” zapowiadał koncert w następujących słowach: „Mandoliniści! Posłuchajcie jak gra »Serenada« w Sokole IV dziś o 20-tej. Czytajcie afisze!”²⁴. W koncercie wziął udział Aleksander Szczęścikiewicz, który występował już wcześniej z „Serenadą”, a akompaniowała mu prof. Karolina Kurzbauer, nauczycielka śpiewu w Gimnazjum Żeńskim Cypriany Brückówny we Lwowie.

Obszerną relację z tego koncertu sporządził prof. Lesław Jaworski:

Słyszałem ten zespół z estrady koncertowej przed jakimiś dwoma laty. Grał wtedy dobrze, starannie, pięknie. Onegdajszy koncert był dowodem widocznej, bardzo intensywnej pracy, rezultat jego bowiem można uważać za doskonały. Zespół rozporządzający kompletem instrumentów dobrze obsadzonych, znajdując bardzo korzystne oparcie w akompaniamencie fortepianowym, daje świadczenia poważnej wartości, stojące na wysokim poziomie artystycznym. Brzmienie jego jest bardzo wydatne, wykonanie utworów wprowadzonych w program bez zarzutu, czystość w grze nie-naganna, subtelność w frazowaniu i dobywaniu walorów dynamicznych nie tylko zadowalająca, ale częstokroć bardzo piękna. Słuchacza uderza duża karność zespołu, z którego tak bardzo wiele dzięki swej pracy zdołał

²¹ „Gazeta Lwowska” 1927, nr 289, s. 3.

²² „Wiek Nowy” 1928, nr 8061, s. 10.

²³ „Wiek Nowy” 1928, nr 8224, s. 12.

²⁴ „Gazeta Poranna” 1928, nr 8679, s. 14.

5. Program koncertu „Serenady”, 10 listopada 1928.

wydobyć dyr. Romuald Malewski, pracujący nad jego wydoskonaleniem od lat. Sukces, który uwieńczył poczynania „Serenady” był w zupełności zasłużony. Zręcznie zestawiony program, złożony z utworów bardzo melodyjnych, doskonale odpowiadających zespołowi mandolinowemu, nagradzała licznie zebrana publiczność hucznymi oklaskami. W koncercie współdziałał p. Aleksander Szczęścikiewicz, którego miałem sposobność kilkakrotnie słyszeć, a którego piękny tenorowy głos rozwija się bardzo pomyślnie. Młody śpiewak wykonał przy niezawodnym akompaniamencie prof. Karoliny Kurzbauerowej szereg pieśni, wykazując się dobrem wyszkoleniem głosu, równie dobrą umiejętnością władania nim, jako też piękną interpretacją śpiewanych utworów.²⁵

²⁵ „Wiek Nowy” 1928, nr 8222, s. 14.

6. Zdjęcie mandolinistów z Aleksandrem Szczęścikiewiczem, 10 listopada 1928.

7. Pamiątkowy puchar w stylu art déco przyznany Aleksandrowi Szczęścikiewiczowi, 10 listopada 1928.

8. Podziękowanie wysłane do Aleksandra Szczęścikiewicza za udział w koncercie, 10 listopada 1928.

To już druga tak obszerna relacja z koncertu mandolinowego „Serenady” napisana przez muzykologa Jaworskiego.

Aleksander Szczęścikiewicz otrzymał zdjęcie mandolinistów „Serenady” wraz z dedykacją: „W. Panu Aleksandrowi Szczęścikiewiczowi, artyście opery lwowskiej, z racji Jego samego występu na koncercie w dniu 10 listopada 1928 ofiarowuje »Serenada«. Lwów, dnia 1 grudnia 1928”.

Tenor otrzymał również pucharek w stylu art déco, wykonany z mosiądzu i posrebrzany (wys. 28,5 cm). Wryty na nim następujący napis: „Związek Mandolinistów »Serenada« Lwów 10 XI 1928”.

Na oficjalnym podziękowaniu, jakie „Serenada” wysłała Szczęścikiewiczowi, podpisał się prezes (nazwisko trudne do rozszyfrowania) oraz sekretarz Czesław Nechaj.

11 listopada 1928

Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół IV” przy współudziale „Serenady” i uczennic II Państwowego Seminarium Nauczycielskiego Żeńskiego im. Konarskiego zorganizowało uroczystość z okazji dziesiątej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Program wieczoru był następujący: rozpoczął się od przemówienia wiceprezesa dyr. W. Smolickiego; potem prezentowano ćwiczenia gimnastyczne męskiej i żeńskiej młodzieży sokołej oraz harcerzy pod kierownictwem druha naczelnika Napiórkowskiego i druha Wojtarowicza; kolejnym punktem programu były pieśni żołnierskie wykonane przez chór uczennic Seminarium im. Konarskiego pod batutą prof. H. Sławicza oraz kompozycje „Serenady” pod batutą Romualda Malewskiego. Uroczystość zakończył utwór sceniczny *Hołd Polsce*²⁶.

2 grudnia 1928

Musiało być we Lwowie głośno o koncercie „Serenady” z 10 listopada, skoro miesiąc później został powtórzony – dziennikarz „Wiek Nowego” informował, że występ odbędzie się „na ogólne żądanie”²⁷. Tym razem zaproszono do nowej sali Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół II” przy ul. Kętrzyńskiego. Szczegóły koncertu rozpoczynającego się o 19.00 podano na afiszach.

28 kwietnia 1929

Orkiestra wystąpiła z własnym koncertem pod batutą Romualda Malewskiego w sali Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół II” przy ul. Kętrzyńskiego o 19.30. W wydarzeniu udział wzięli: Jadwiga Niewczykówna, Aleksander Szczęścikiewicz, Towarzystwo Śpiewackie „Harfa” pod batutą Stanisława Kinałskiego oraz przy akompaniamencie prof. Karoliny Kurzbauerowej. Szczegóły koncertu podawano w prasie²⁸ oraz na afiszach.

W relacji Franciszka Neuhausera, polskiego pianisty, kompozytora i krytyka muzycznego, czytamy:

Zapowiedź produkcji Mandolinistów podziałała więc atrakcyjnie i przyznać też należy, że zespół ten – pod kierownictwem p. Romualda Malewskiego – w swoim rodzaju doskonały, wywiązuje się więcej niż nienagannie ze swego zadania. Intonacja i rytmika nie pozostawiają nic do życzenia, kantylena prowadzona jest muzykalnie, a tu i ówdzie okraszają nawet popis „Serenady” dość subtelne odcienia dynamiczne. W części wokalne wieczoru wzięło udział Lwowskie Towarzystwo Śpiewackie „Harfa” (dość

²⁶ „Słowo Polskie” 1928, nr 319, s. 8.

²⁷ „Wiek Nowy” 1928, nr 8236, s. 12.

²⁸ „Gazeta Poranna” 1929, nr 8843, s. 13.

9. Program koncertu „Serenady”, 2 grudnia 1928.

10. Program koncertu „Serenady”, 28 kwietnia 1929.

wydatne, umiejętnie zharmonizowane pod batutą p. St. Kinałskiego głosy) oraz śpiewaczka p. Jadwiga Niewczykówna (głos ładny, wymagający jednak dalszego jego wydoskonalenia pod względem emisji i ekonomii oddechu) i p. Aleksander Szczęścikiewicz, który jako bardzo dobry wykonawca pieśni Noskowskiego i Niewiadomskiego (i innych autorów) cieszył się największym powodzeniem. Do sukcesów p. J. Niewczykówny i p. Szczęścikiewicza przyczynił się rzetelnie dyskretny akompaniament fortepianowy p. prof. Karoliny Kurzbauer.²⁹

3 maja 1929

Rodzice uczniów szkoły męskiej im. Lenartowicza oraz grono nauczycielskie zorganizowali wieczór muzyczno-wokalny z okazji rocznicy Konstytucji

²⁹ „Gazeta Poranna” 1929, nr 8846, s. 8.

3 maja. Wydarzenie rozpoczęło się o 17.00. Przemówienie wstępne wygłosił radca Dziędzielewicz, a następnie przedstawiono kompozycje solowe męskie i żeńskie z akompaniamentem fortepianu, solo skrzypcowe i wiolonczelowe z akompaniamentem fortepianu, deklamację przy fortepianie i utwór na fortepian na cztery ręce. W wieczorze udział wzięli także Andruchowicz, Budzyński, Mazanowski, Pawińska, Roznerówna, prof. Trusiówna i Wilnerowa oraz „Serenada”. W relacji prasowej w „Wiek Nowym” nie podano, jakie utwory zagrała „Serenada”³⁰.

12 maja 1929

W kinie „Palace” zorganizowany został o 12.00 poranek kinematograficzny. Wzięła w nim udział „Serenada”, która składała się wówczas z dwudziestu pięciu osób. Dziennikarz „Słowa Polskiego” odnotował, że orkiestra „wystąpiła pod kierownictwem zaszczytnie znanego dyrygenta Romualda Malewskiego”³¹, który prowadził już „Serenadę” od sześciu lat. Dochód ze spotkania przeznaczony został na cele hufca harcerskiego przy Gimnazjum nr VIII³².

W tym samym dniu, choć zapewne pod wieczór, „Serenada” zagrała jeszcze jeden koncert. Relację z tego wydarzenia zapisał sekretarz orkiestry, Czesław Nechay:

Ostatnio wzięło Koło udział w dniu 12 maja w wieczorze pieśni i poezji hiszpańskiej w sali Instytutu Technologicznego – wykonując cztery utwory (uwerturę, fantazję, tańce) oparte wyłącznie na motywach ludowych hiszpańskich. Dzięki wspólnym wysiłkom dyrygenta i członków Koła występy te stały na wysokim poziomie, czego dowodem szereg listów pochwalnych i korzystne recenzje w tutejszej prasie.³³

Pierwsze występy „Serenady” poza Lwowem

19 maja 1929

Pierwszy występ orkiestry poza Lwowem odbył się w sali Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Drohobyczu. Zespół wystąpił z własnym programem pod artystycznym kierownictwem dyrygenta Romualda Malewskiego i przy współudziale Aleksandra Szczęścikiewicza. Koncert rozpoczął się o 20.15.

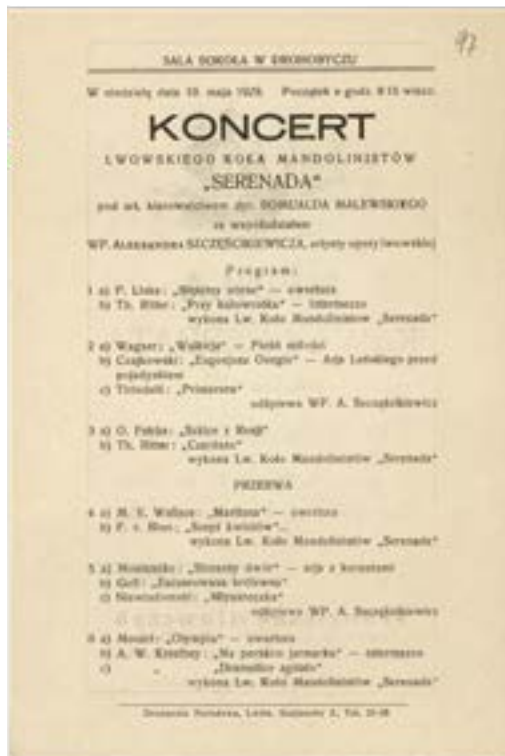
³⁰ „Wiek Nowy” 1929, nr 8358, s. 5.

³¹ „Słowo Polskie” 1929, nr 129, s. 9.

³² „Gazeta Poranna” 1929, nr 8856, s. 13.

³³ „Almanach Lwowski »Ateneum«” 1929, R. 2, s. 220.

Zgromadzonej publiczności podobały się szczególnie *Szkice z Rosji*, *Czardasz* i uwertura *Olympia*³⁴. O szczegółowym programie informował afisz.

11. Program koncertu „Serenady”, 19 maja 1929.

20 maja 1929

Następnego dnia pojechał zespół do sali Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Borysławiu i tam wystąpił z tym samym koncertem co w Drohobyczu. O programie informował afisz³⁵.

Sekretarz „Serenady” Czesław Nechay relacjonuje:

Członków liczyło Koło 78, w tem czynnych, stale uczęszczających na próby około 20. Na kursach gry na mandolinie, urządzanych dwukrotnie, zapisanych było uczniów 18; kurs ukończyło 14. Kursy te były prawie bezpłatne, prócz tego Koło oddało do dyspozycji uczniom własne instrumenty i nuty.³⁶

³⁴ „Dziennik Ludowy” 1929, nr 116, s. 9.

³⁵ Narodowa Biblioteka Ossolineum, Rękopis Akc. 8/00 (nr 98).

³⁶ „Almanach Lwowski »Ateneum«” 1929, R. 2, s. 220.

12. Zaproszenie na koncert „Serenady”, 22 lutego 1930.

22 lutego 1930

Komitet budowy „domu zdrowia” dla Urzędników Skarbowych i Samorządu RP we Lwowie pod protektoratem wojewody hr. Wojciecha Gołuchowskiego urządził wieczór muzyczno-wokalny i zabawę taneczną w Sali Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Gródku Jagiellońskim. „Serenada” wystąpiła z Aleksandrem Szczyńcikiewiczem, a na fortepianie jeden utwór odegrała M. Ramertówna. Znane jest tylko jedno zaproszenie na koncert.

Kwiecień 1930

O „Serenadzie” było coraz głośniejsze w środowisku Lwowa. Wielu chciało zapisać się do koła, ale przyjmowano jedynie osoby, które potrafiły czytać nuty. W kwietniu 1930 roku zorganizowano kolejny kurs gry na mandolinie we własnym lokalu przy ul. Ossolińskich 11³⁷. Uczestnicy takich kursów korzystali zapewne z dostępnej we Lwowie literatury, np. ze znanej książki autorstwa Stanisława Maleczka *Wielka szkoła gry na mandolinie. Nowa łatwa metoda dla samouków*³⁸.

³⁷ Gazeta Poranna” 1930, nr 9157, s. 11–12.

³⁸ S. Maleczek, *Wielka szkoła gry na mandolinie. Nowa łatwa metoda dla samouków*, Lwów 1925.

Ogólnopolski zasięg „Serenady”

8 marca 1931

O 18.15 nadano pierwszy znany koncert „Serenady” w Polskim Radiu Lwów, trwający 45 minut³⁹.

26 kwietnia 1931

Drugi koncert „Serenady” w Polskim Radiu Lwów rozpoczął się o 18.00 i tym razem trwał nieco dłużej – godzinę⁴⁰.

25 maja 1931

W sali Teatru Nowości w Warszawie zorganizowano II Wszechpolski Konkurs Orkiestr Mandolinowych. Mogły w nim uczestniczyć wszystkie orkiestry amatorskie mandolinowe działające na terenie Polski pod warunkiem przystąpienia do Polskiego Związku Stowarzyszeń Mandolinistów. Przed rozpoczęciem konkursu przemówił do zgromadzonej publiczności prezes związku Leon Sawicki, uczeń słynnego wirtuoza mandoliny Silvia Ranieriego.

W konkursie wzięło udział siedem zespołów, w tym trzy z Warszawy, dwa z Poznania i dwa ze Lwowa: „Serenada” pod opieką dyr. dr. Z. Brochockiego oraz „Typografia”. Każdy zespół musiał wykonać polonez A-dur Fryderyka Chopina oraz jeden dowolny utwór z własnego repertuaru. W skład jury weszli: dyrygent opery warszawskiej Adam Dolżycki, prof. Stanisław Kazuro oraz kapelmistrz orkiestry 58. Pułku Piechoty kpt. Chmielewicz z Poznania⁴¹. Lwowskie Koło Mandolinistów „Serenada” otrzymało trzecią nagrodę!⁴² Lwowska gazeta „Słowo Polskie” informowała o tym na pierwszej stronie⁴³.

11 czerwca 1931

„Serenada” wystąpiła o 23.00 w Polskim Radiu Lwów z koncertem pod dyрекcją Romualda Malewskiego⁴⁴.

20 września 1931

Dwuczęściowy koncert (o 17.40 i 18.35) w Polskim Radiu Lwów pod dyрекcją Romualda Malewskiego⁴⁵.

³⁹ „Gazeta Lwowska” 1931, nr 54, s. 6.

⁴¹ „Kurier Warszawski” 1931, nr 146, s. 9–10.

⁴³ „Słowo Polskie” 1931, nr 143, s. 1.

⁴⁵ „Gazeta Lwowska” 1931, nr 217, s. 6.

⁴⁰ „Słowo Polskie” 1931, nr 113, s. 9.

⁴² „Polska Zbrojna” 1931, nr 143, s. 9.

⁴⁴ „Gazeta Lwowska” 1931, nr 132, s. 6.

15 października 1931

VI kurs gry na mandolinie i gitarze odbył się w lokalu „Serenady” przy ul. Zimorowicza 15. Liczba uczestników kursu była ograniczona⁴⁶.

31 stycznia 1932

O 23.00 nadano w Polskim Radiu Lwów koncert „Serenady” pod dyrekcją Bursztyna⁴⁷.

18 marca 1932

Koncert w kawiarni „De la Paix” pod dyrekcją Romualda Malewskiego rozpoczął się o 20.30. Wstęp był bezpłatny, a dobrowolne datki przeznaczono dla osób bezrobotnych⁴⁸.

19 marca 1932

O 23.00 nadano w Polskim Radiu Lwów koncert orkiestry pod dyrekcją Romualda Malewskiego⁴⁹.

17 kwietnia 1932

Wieczorek gimnastyczno-muzyczny w Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół – Macierz” rozpoczął się od koncertu „Serenady”. Na początek zagrano popularny polonez *As-dur* op. 53 Fryderyka Chopina, a występ zakończono marszem *Parada Karzełek* op. 5 Kurta Noacka⁵⁰.

Tego samego dnia orkiestra zagrała także koncert pod dyrekcją Romualda Malewskiego nadawany w Polskim Radiu Lwów o 23.00⁵¹.

22 maja 1932

Polskie Zjednoczenie Chrześcijańskich Związków Zawodowych oraz organizacje katolicko-społeczne przygotowały obchody w rocznicę wydania encyklik papieskich *Rerum Novarum* i *Quadragesimo anno*. Uroczystości rozpoczęto o 9.00 mszą świętą w bazylice archikatedralnej Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Po nabożeństwie uformowany na placu katedralnym pochód ruszył ze sztandarami i muzyką do Domu Katolickiego przy ul. Gródeckiej 2B, gdzie w sali byłego Teatru Małego (Kino „Świt”) rozpoczęła się akademie. W jej ramach o 10.30 odbył się koncert „Serenady” ze współudziałem Aleksandra Szczęścikiewicza. Program wydarzenia prezentowany był na afiszu.

⁴⁶ „Słowo Polskie” 1931, nr 275, s. 7–8.

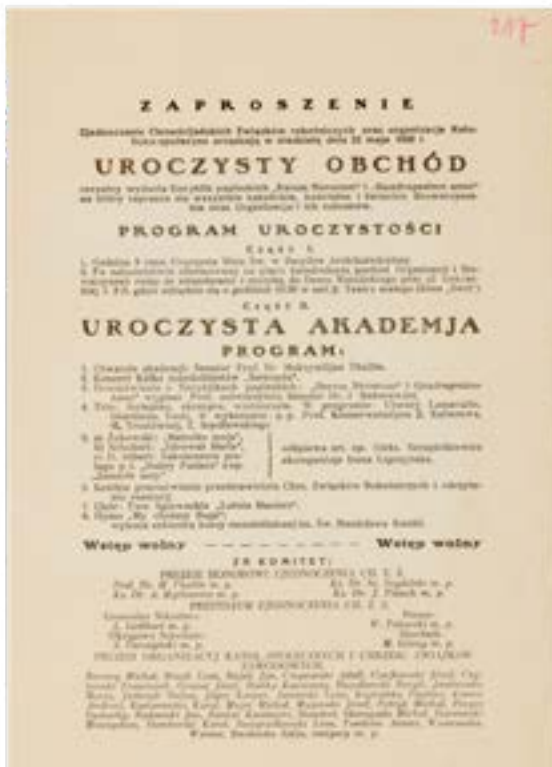
⁴⁸ „Chwila” 1932, nr 4663, s. 14.

⁵⁰ „Kurier Lwowski” 1932, nr 108, s. 5.

⁴⁷ „Słowo Polskie” 1932, nr 31, s. 9.

⁴⁹ „Słowo Polskie” 1932, nr 77, s. 9.

⁵¹ „Gazeta Lwowska” 1932, nr 88, s. 7.

13. Program koncertu „Serenady”, 22 maja 1932.

Orkiestra zagrała też tego dnia koncert pod dyрекcją Romualda Malewskiego nadawany w Polskim Radiu Lwów o 22.45⁵².

12 grudnia 1932

Koło Towarzystwa Szkoły Ludowej w Bogdanówce zorganizowało w Domu Oświatowym na Lewandówce koncert muzyki i pieśni polskiej w wykonaniu Aleksandra Szczęścikiewicza, Towarzystwa Śpiewackiego „Hejnał” i „Serenady”. Cały dochód z koncertu przeznaczono na budowę Domu Ludowego w Bogdanówce. Jest to ostatnie znane wystąpienie Szczęścikiewicza w koncertach z orkiestrą⁵³.

10 stycznia 1933

W Polskim Radiu Lwów nadano dwuczęściowy koncert orkiestry: część pierwszą o 22.15, a drugą o 23.00⁵⁴. Występy „Serenady” przed radiowym mikrofonem odbywały się co miesiąc.

⁵² „Słowo Polskie” 1932, nr 138, s. 9.

⁵³ „Słowo Polskie” 1932, nr 341, s. 7.

⁵⁴ „Kurier Warszawski” 1933, nr 9, s. 4.

Maj 1933

W miesięczniku muzycznym „Zespół Mandolinowy” podano, że „Serenada” w ciągu zaledwie dziesięciu lat swojego istnienia stała się jedną z czołowych orkiestr mandolinowych w Polsce: „Koło liczy dwudziestu kilku członków czynnych i ok. 80 wspierających. W skład zespołu wchodzi mandoliny I, mandoliny II, mandole, gitary, mandolonczela, 2 berdy i fortepian”⁵⁵.

Gdyby spróbować zestawić znanych członków „Serenady”, okazuje się, że możemy zidentyfikować jedynie osiem osób, w tym żadnego z mandolinistów. Prawdopodobnie od samego początku istnienia orkiestry (najwcześniejsza znana informacja pochodzi z marca 1924) i zapewne do końca jej działalności dyrygentem był Romuald Malewski. Pozostali dyrygenci wymieniani byli jedynie kilka razy w relacjach prasowych: Tadeusz Głodziński, Franciszek Kędziewski, dyr. dr Z. Brochocki (przy II Wszepolskim Konkursie Orkiestr Mandolinowych w Warszawie) oraz Bursztyn. Prezesem koła był przez jakiś czas Izydor Wagner, prawnik i radca Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie, zamordowany przez NKWD w Kijowie w 1940 roku, a sekretarzem – Czesław Nechay. Do zespołu smyczkowego zapisy przyjmował Goerhly.

2 września 1933

O 23.05 nadawano koncert „Serenady” w Polskim Radiu Lwów⁵⁶.

21 października 1933

Koncert orkiestry pod dyrekcją Franciszka Kędziewskiego w Polskim Radiu Lwów rozpoczął się o 23.05⁵⁷.

22 października 1933

Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół – Macierz” zorganizowało muzyczno-wokalny „wieczór kościuszkowski” w sali swojego gmachu przy ul. Zimorowicza 8. Wydarzenie rozpoczęło się o 19.00. W obszernym programie przeplatanych ćwiczeniami gimnastycznymi najmłodszych sokołat w wieku od pięciu do dziesięciu lat wystąpili śpiewaczka Cecylia Otto, skrzypek Franciszek Harwanek i śpiewak Karol Czajkowski. „Serenada” zagrała pod kierunkiem Franciszka Kędziewskiego. W programie znalazły się też elementy kursu rytmiki Kurkiewiczowej⁵⁸.

⁵⁵ „Zespół Mandolinowy” 1933, nr 5, s. 5.

⁵⁷ „Kurier Lwowski” 1933, nr 293, s. 10.

⁵⁶ „Gazeta Lwowska” 1933, nr 242, s. 8.

⁵⁸ „Kurier Lwowski” 1933, nr 299, s. 2.

3 maja 1934

Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół – Macierz” urządziło w sali swego gmachu przy ul. Zimorowicza 8 wieczór z okazji obchodów Konstytucji 3 maja. Program rozpoczął się o 19.00 i obejmował muzyczno-wokalne występy połączone z ćwiczeniami gimnastycznymi. W wydarzeniu wzięły udział Towarzystwo Śpiewackie „Echo – Macierz” oraz „Serenada”. W relacji zamieszczonej w „Gazecie Lwowskiej” nie podano, jakie utwory zagrała orkiestra⁵⁹.

8 października 1934

O 22.15 nadano w Polskim Radiu Lwów koncert „Serenady” pod dykcją Romualda Malewskiego⁶⁰.

9 grudnia 1934

Kolejny koncert orkiestry w Polskim Radiu Lwów nadano o 14.00 pod dykcją Romualda Malewskiego⁶¹.

18 marca 1935

Uroczysty wieczór z okazji imienin Józefa Piłsudskiego został zorganizowany przez Oddział Sanitarny Z.S. przy Państwowym Szpitalu Powszechnym we Lwowie. Rozpoczął się o 19.30. Część muzyczną wieczoru uświetnili dr Jan Berenzon i Wiesław Machan – fortepian, Włodzimierz Baziuk – gitara oraz „Serenada”. Nie zachowała się informacja o tym, jakie utwory zagrała orkiestra. W koncercie wystąpili też śpiewacy: Maria Popowiczówna – artystka opery lwowskiej – przy akompaniamencie Wachtla, i Stanisław Russocki przy akompaniamencie dyr. art. Jerzego Kołaczkowskiego. Uroczystość wzbogacały deklamacje w wykonaniu dr. Fryderyka Lorbera i Romana Ślusarczuka⁶².

1936–1939

Aleksander Medyński w swoich przewodnikach o Lwowie z lat 1936–1937 oraz w rozszerzonym wydaniu z roku 1938, w rozdziale poświęconym organizacjom artystycznym, wymienia Lwowskie Koło Mandolinistów „Serenada”⁶³. W tym czasie nie pojawiają się już prawie wzmianki o ich koncertach w lwowskiej prasie. Jedynie w „Wiekcu Nowym” czy „Gazecie

⁵⁹ „Gazeta Lwowska” 1934, nr 107, s. 3.

⁶⁰ „Kurier Lwowski” 1934, nr 277, s. 8.

⁶¹ „Kurier Powszechny” 1934, nr 339, s. 3.

⁶² „Chwila” 1935, nr 5758, s. 10.

⁶³ A. Medyński, *Lwów. Ilustrowany przewodnik dla zwiedzających z planem miasta*, Lwów 1936; 1937; 1938.

Lwowskiej”, które wówczas były już tylko czterostronicowymi broszurami, od czasu do czasu drukowano informację o występie mandolinistów, ale najczęściej bez podania nazwy konkretnej orkiestry. W tamtym czasie przestały się ukazywać znane lwowskie czasopisma, takie jak „Kurier Lwowski”, „Gazeta Poranna” i „Słowo Polskie”, stąd trudno jest zrekonstruować dalszą działalność „Serenady”.

Zakończenie

Mandoliniści trudnili się różnymi zawodami, które stanowiły źródło ich utrzymania, ale równocześnie oddawali się swoim pasjom muzycznym. Dyrygent „Serenady” – Romuald Malewski – był właścicielem Fabryki Korków Katalońskich we Lwowie, a prywatnie powołał i rozwinął jedną z największych orkiestr mandolinowych w Polsce. Aleksander Szczęścikiewicz pracował jako urzędnik skarbowy, a oprócz tego był tenorem solistą opery lwowskiej. Podobnie wyglądała sytuacja życiowa wielu innych osób związanych z kulturą Lwowa, np. Leona Żypowskiego – nauczyciela historii w IX Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego we Lwowie, który w wolnym czasie realizował się literacko jako poeta i felietonista, czy Kazimierza Brończyka – nauczyciela w VIII Gimnazjum im. Kazimierza Wielkiego we Lwowie, prywatnie poety i pisarza. Przykładów tego rodzaju jest znacznie więcej. Wszyscy oni osiągnęli radość życia poprzez wysoką kulturę wewnętrzną, którą zawdzięczali poezji, sztuce i muzyce. Pisał o tym prof. Leon Chwistek, matematyk, filozof, malarz, od 1930 roku szef Katedry Logiki Matematycznej na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie⁶⁴.

Lwowskie orkiestry mandolinowe były ważnym zjawiskiem kulturowym. Można mieć nadzieję, że powstaną podobne opracowania najstarszej lwowskiej orkiestry mandolinistów „Typografia” czy licznych pomniejszych orkiestr.

Na zakończenie sympatyczna ciekawostka znaleziona w kronice bieżącej gazety „Wiek Nowy”:

Pan policjant nr 2207 twierdzi, że na mandolinie grać nie wolno. Piszą do nas z miasta. Onegdaj odprowadzając wieczorem znajomych do domu przy ulicy Łyczakowskiej, graliśmy na jednej mandolinie i gitarze. To jednak nie spodobało się panu stójkowemu, gdyż zatrzymał nas i twierdził, że grać na ulicy nie wolno, ze względu na zakłócenie spokoju nocnego, chociaż dopiero

⁶⁴ L. Chwistek, *Zagadnienia kultury duchowej w Polsce*, Lwów 1933.

była 22.50 minut. A przecież inni posterunkowi, gdy nawet grają na dziesięciu mandolinach o godz. 24-tej nic w takich razach nie mówią (widocznie są bardziej muzykalni). A może pan policjant ma słuszność? Niechajże panowie mandoliniści nie urządzają pannom serenad – bo w komplecie pójdą do ciupy.⁶⁵

---

⁶⁵ „Wiek Nowy” 1923, nr 6708, s. 10.

Bibliografia

ŹRÓDŁA

- „Almanach Lwowski »Ateneum«” 1928, R. 1.
 „Almanach Lwowski »Ateneum«” 1929, R. 2.
 „Chwila” 1932, nr 4663; 1935, nr 5758.
 „Dziennik Ludowy” 1929, nr 116.
 „Dziennik Poznański” 1926, nr 237.
 „Gazeta Lwowska” 1924, nr 51; 1927, nr 289; 1931, nr 54, nr 132, nr 217; 1932, nr 88; 1933, nr 242; 1934, nr 107.
 „Gazeta Poranna” 1928, nr 8679; 1929, nr 8843, nr 8846, nr 8856; 1930, nr 9157.
 „Kurier Lwowski” 1922, nr 239; 1923, nr 264; 1924, nr 68; 1926, nr 149; 1932, nr 108; 1933, nr 293, nr 299; 1934, nr 277.
 „Kurier Powszechny” 1934, nr 339.
 „Kurier Warszawski” 1931, nr 146; 1933, nr 9.
 Narodowa Biblioteka Ossolineum, Rękopis Akc. 8/oo: nr 42a_1, nr 42a_2, nr 62_1, nr 62_2, nr 66, bez numeru, nr 97, nr 98, nr 124, nr 217.
 „Polska Zbrojna” 1925, nr 83; 1931, nr 143.
 „Słowo Polskie” 1923, nr 294; 1924, nr 61; 1928, nr 319; 1929, nr 129; 1931, nr 113, nr 143, nr 275; 1932, nr 31, nr 77, nr 138, nr 341.
 „Wiek Nowy” 1923, nr 6708; 1926, nr 7386, nr 7421, nr 7637; 1927, nr 7720; 1928, nr 8061, nr 8224, nr 8222, nr 8236; 1929, nr 8358.
 „Zespół Mandolinowy” 1933, nr 5.

OPRACOWANIA

- Chwistek Leon, *Zagadnienia kultury duchowej w Polsce*, Warszawa 1933.
 Krolopp Tadeusz Otton, *Historia mandoliny i gitary oraz ich rozwój z licznymi ilustracjami*, Poznań 1931.
 Małczek Stanisław, *Wielka szkoła gry na mandolinie. Nowa łatwa metoda dla samouków*, Lwów 1925.
 Medyński Aleksander, *Lwów. Ilustrowany przewodnik dla zwiedzających z planem miasta*, Lwów 1936; 1937; 1938.
 Gurgul Wojciech, *Adam Franciszek Epler (1902–1940) – zapomniany muzyk międzywojennego Lwowa*, „Kwartalnik Młodych Muzykologów UJ” 2020, nr 2 (45).

A Chronology of the “Serenada” Lviv Mandolinist Circle

SUMMARY

This chronology presents the history of one of the largest mandolin orchestras in interwar Lviv – the “Serenada” Lviv Mandolinist Circle, founded in 1922. In subsequent years, “Serenada’s” concerts were regularly mentioned in the press, while its membership and musical repertoire expanded. Although no accounts of its concerts appeared in the local press between 1936 and 1939, the orchestra’s continued existence is attested to by its inclusion in Aleksander Medyński’s guides to Lviv. This chronology has been reconstructed based on archival research at the National Ossolineum Library in Wrocław and the National Library in Warsaw, as well as on photographs, ephemera (concert programmes, invitations), and commemorative items related to the activities of “Serenada”.

KEYWORDS

Lviv, mandolin orchestras, the interwar period, “Serenada” Lviv Mandolinist Circle

Zakład Narodowy im. Ossolińskich dokonuje zastrzeżenia swoich praw wobec wszelkich działań związanych z eksploracją tekstów zamieszczonych w niniejszej publikacji oraz wszystkich dotyczących niej danych, zarówno w całości, jak i w części, w tym wykorzystywania na potrzeby jakichkolwiek technologii służących do generowania, analizowania tekstów i danych oraz uczenia maszynowego. Działania te, podejmowane bez pisemnej zgody wydawcy, stanowią naruszenie jego praw.